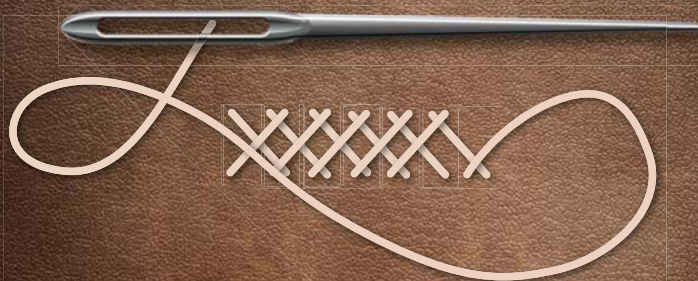

 GRADA®

Carsten Bothe

Kůže

šití, opravy a výrobky

ŠITÍ KŮŽE

ŠITÍ, OPRAVY A VÝROBKY

Carsten Bothe

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Kůže

šití, opravy a výrobky

Carsten Bothe

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

info@grada.cz, www.grada.cz

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

jako svou 6527. publikaci

Projekty a texty: Carsten Bothe

Fotografie: zarchivu autora a Ladislav Hemrlík (str. 6, 8, 11, 18, 31, 36, 38, 39, 42, 46, 62, 86)

Z německého originálu **Leder nähen** vydaného nakladatelstvím **Heel**

přeložila: Veronika Prokopová

Sazba a grafická úprava: Jan Dvořák

Odpovědná redaktorka: Jana Minářová

Počet stran 112

První vydání, Praha 2017

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Copyright © 2015 Originally published in German by HEEL Verlag GmbH, Germany, under the title: Leder nähen – Gestalten und Reparieren leicht gemacht.

Licensing Agency: Agentur Dr. Ivana Beil, Schollstr. 1, D – 69469 Weinheim

© Grada Publishing, a.s., 2017

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků. Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorem ověřeny, přesto nelze za ně převzít odpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody.

ISBN 978-80-271-9690-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-0140-5 (print)

Úvod

S přírodními materiály je radost pracovat, a o kůži to platí dvojnásob. Kožené výrobky jsou pevné, krásné na pohled i na omak a nádherně voní. Šití kůže není příliš složité a výsledky jsou již brzy vidět. Pěkný pásek je začátečník schopen vyrobit již zhruba za hodinu.

V této knížce se dozvíte, na co se při šití kůže zaměřit. A můžete ihned začít s jednoduchými projekty a naučit se základní postupy. Tak si položíte základní kámen, na který můžete dále stavět a dojít až k vysoké řemeslné zručnosti. Pokud si osvojíte puncování nebo malování na kůži může se z vašich výrobků stát umělecké dílo.

A stylized, handwritten signature in black ink, reading 'Carsten Bothe'.

Carsten Bothe

Obsah

Úvod	3	Drážkovací kostice	26
Pracoviště a materiál	5	Hoblík na kůži	27
Pracoviště	8	Šídla	27
Kůže	9	Značkováč rozestupu stehů	28
Jak najít vhodný materiál?	12	Lepidlo	29
Nitě	13	Dirkovače, děrovací kleště	29
Kroucené a pletené nitě	13	Rýhovače	30
Příprava nití	15	Přezky a spony	33
Jehly	16	Materiál používaný na přezky	34
Nářadí	21	Jednoduché přezky	34
Obuvnický nůž	22	Válečkové přezky	34
Půlkulatý nůž	22	Dvojitě přezky	35
Obuvnické kladivo	23	Přezky ve formě štítků	35
Odpichovací kružítko	23	Knoflíky a nýty	37
Obtahovač hran	23	Montáž patentních knoflíků	38
Zapouštěč švů	24	pouzdrové knoflíky, nýty	39
Obrubovadlo	24	Osazování nýtů	39
Jehly	25	Měděné nýty	40
Šicí svěrka	26	Odstraňování nýtů	41

Kreslení na kůži, vyřezávání	43	Šití vodítka pro psa	79
Kreslení na kůži	44		
Řezání kůže	44	Šití tašky	87
Jednoduché stehy a švy	47	Šití pouzdra na nůž	93
Jak ušít dobrý steh	48	Šití toulcového pouzdra	94
Fixování kůže při šití	49	Pouzdro pro nože „Bowie“	100
Zhotovování otvorů	50	Šití pouzdra na zbraně	103
Šití	51	Co je důležité	104
Úprava švů	56	Určování rozměrů	106
Nastavování nití	57	Šití	107
Sešívání kožených řemenů	59	Tvarování za vlhka	109
Projekty			
Šití opasku	63		
Opracování okrajů	64		
Co dělá opasek dobrým	65		
Přišívání přezky	70		
Osazování nýtů na řemeny	76		

PRACOVISTĚ A MATERIÁL

PRACOVISTĚ

Většina amatérských sedlářů začínala jako nožíři. Ve své nožířské dílně si zkoušeli řezat kůži. Dílnou však zpravidla létal vzduchem brusný prach a usazoval se na kůžích. Prach z kovových částic reaguje s vlhkostí ze zpocených rukou a se zbytky kyselin z vydělávání kůže a vytváří nerozpustnou železitou kaši, která na kůži zanechává trvalé černé skvrny. Proto je nutné dílnu pro zpracování kůže oddělit od prostoru se špinavým provozem. Šití kůže je velice čistá práce, kterou můžete provádět i na kuchyňském stole. Před započatím práce je vhodné si pracoviště pořádně vyčistit a vysát.

Šití kůže je velice čistá práce.

Jako **podložku** je nejlépe používat stabilní stůl s čistým povrchem, aby se kůže při zpracovávání neumazala. Pokud chcete zpracovávat kůže vcelku, potřebujete stůl minimálních rozměrů 2,5 × 1,5 m. Pro řezání materiálu je vhodná speciální podložka, kterou koupíte v obchodech pro kutily. Speciální podložka je vyrobena z umělé hmoty, která netupí ostří nože a po provedení řezu se místo opět „uzavře“. Její povrch tak zůstává stále hladký a čistý, a je tak možné kůži rozřezat do posledního kousku. K propichování otvorů dírkovačem se ale tato podložka nehodí, protože byste ji velice rychle proděravěli.

Pro tuto práci je nejlepší používat jako podklad kousky dřeva. Pro puncování jsou ideální těžké hladké kamenné desky, např. parapetní desky z mramoru nebo granitu.

Pokud si chcete zařídit trvalé **sedlářské pracoviště**, pak je důležité také jeho osvětlení. Kromě denního světla je dobré dílnu vybavit kvalitními zářivkami nebo LED – svítidly, protože při navlékání nití do oušek jehel potřebujete dobře vidět. To je důležité, zejména pokud svoje „hobby“ provozujete po večerech nebo převážně v zimě.

Pro řezání použijte speciální zelenou umělohmotnou řezací podložku a kousek dřeva.

KŮŽE

Při zpracovávání kůží existuje celá řada různých postupů, tzv. vydělávání (činění):

Kůže svlasem bývá označována jako kožešina nebo rouno (kožešinové činění nebo kožešinová apretura). Tyto druhy kůží se používají v sedlářství velice zřídka, spadají spíše do oboru kožešnictví. Jedná se o měkké kůže, které se musí šít na speciálních kožešnických šicích strojích a lepit na nosný materiál, jinak by se tenká kůže s jemnými stehy při používání poškodila.

Surová kůže nemá srst ani nebývá vydělaná. Označuje se někdy též jako pergamen. Její zpracování je velice obtížné a není příliš časté. Občas se používá na výrobu plochých řemenů.

Blána bez srsti a lícové strany, která se vydělává olejem nebo rybím tukem a pak se valčuje, bývá označována jako **semiš**. Nejčastěji se používá při výrobě lidových krojů. Na dobrých průmyslových šicích strojích ji lze zpracovávat stejně jako

Při zpracovávání kůží existuje řada různých postupů tzv. vydělávání (činění).

**Podle způsobu vy-
dělávání bývá kůže
více nebo méně
tuhá.**

obyčejné látky. U dlouhých švů se nejdříve lepší textilní páska, která zabrání tomu, aby se kůže ze šicího stroje vytahovala nebo se v něm nežádoucím způsobem posouvala. Malé kousky, ze kterých se zhotovují sáčky nebo mokasíny, je možné sešívat ručně pomocí kulatého šídla.

Hlavní materiál, o kterém bude v této knize řeč, je tzv. sedlářská nebo čistá kůže. Má lícovou neboli koženou stranu, ze které byla odstraněna srst. Podle způsobu vydělávání bývá kůže různě tuhá. Když se kůže nedá snadno ohnout, říkají odborníci že „stojí“. Povrch je hladký, různě silně mastný nebo natřený voskem.

Jak najít vhodný materiál?

Za posledních 20 let je sedlářů, stejně jako řemeslníků obecně, čím dál méně, a tím také klesá poptávka po kvalitních sedlářských kůžích. Naštěstí v posledních letech díky popularitě výroby nožů, hnutí „LARP“ nebo zálesáctví a se tento stav začíná srovnávat. Jestliže jste byli před 20 lety v nepříjemné situaci, že sedlářské materiály bylo možné koupit pouze ve velkém množství, nabízí dnes internet plno zasilatelských firem, které vám dodají požadované množství, jenž jste schopni spotřebovat. Ovšem jestli se jedná o ten správný druh kůže, poznáte až když si na ni sáhnete. Musí být lehce mastná a každopádně musí být vyčiněna látkami rostlinného původu. Chromové činění není pro naše účely vhodné. Kusy kůže by měly být 3–6 mm silné a neměly by příliš „stát“, tedy být příliš tvrdé. K jakému účelu je daný druh kůže vhodný, bývá většinou uváděno v technickém popisu produktů. Ještě lepší je, obzvláště pokud si vybíráte kůži někde sami, vysvětlit obchodníkovi, k jakému účelu chcete kůži použít a co od ní očekáváte. Nerozpakujte se kůži reklamovat nebo vrátit, pokud nesplňuje vaše požadavky. Abyste se pak nemuseli léta rozčilovat, že vám kůže leží v polici a že o ni stále zakopáváte. Pracovat se vyplatí pouze s kvalitní kůží.

Kůže je zajímavá především v přírodních barvách. Téměř bílá nebo lehce zabarvená do světle hnědého odstínu. Nabarvené kusy kůže v krásných neonových nebo divokých